

Theorie en lastige woorden les 3 – blad 1

Doel: Om te lezen

De jonge koningin Wilhelmina in Amsterdam in 1898.

Na de grondwet van 1848

Op 6 september 1848 was het feest in Amsterdam: Wilhelmina, toen pas achttien jaar, werd koningin van Nederland. Na drie koningen had Nederland nu een koningin. De eerste koning van Nederland had heel veel macht. Hij besliste alles alleen. Er waren wel ministers, maar zij moesten precies doen wat de koning zei. Door de nieuwe grondwet uit 1848 had een koning nog maar weinig macht. De ministers bestuurden het land onder leiding van de **minister-president**, de belangrijkste minister. De koning zat officieel ook in de regering, maar mocht zich niet met het bestuur, de **politiek**, bemoeien.

de minister-president

Eerste minister, leider van de regering.

officieel

Volgens de regels, zoals het staat opgeschreven.

Regering en volksvertegenwoordigers

Wie keek of de ministers hun werk goed deden? Dat was ook in de nieuwe grondwet geregeld. Het volk mocht mensen kiezen die namens hen de regering controleerden. Deze **volksvertegenwoordigers** beslisten over nieuwe wetten en stuurden een minister weg als die zijn werk slecht deed. Dat gebeurde in hun vergadering, de **Tweede Kamer**. De Tweede kamer had dus de meeste politieke macht gekregen. Een échte volksvertegenwoordiging was het nog niet, want alleen mannen die veel belasting betaalden mochten stemmen. Alle andere mensen hadden geen kiesrecht.

Minister-president Kuyper en zijn ministers (1901).

de regering

Een groep mensen die een land bestuurt.

de volksvertegenwoordiger

Iemand die iets doet in naam van het volk.

de Tweede Kamer

Een deel van het parlement in Nederland, dat gekozen wordt door het volk.

de politieke macht

De macht van het bestuur van een land of gemeente.

het kiesrecht

Je mag stemmen op een volksvertegenwoordiger.

Theorie en lastige woorden les 3 – blad 2

Doel: Om te lezen

De leider van de socialisten, Truist, demonstreert voor algemeen kiesrecht.

De strijd om algemeen kiesrecht

Kiesrecht voor iedereen! Dat was wat steeds meer mensen wilden. Vond de maker van de grondwet in 1848 nog dat het volk te dom was om te kiezen, nu hadden veel mensen op school gezeten en wisten ze heel goed wat ze wilden. Er waren wetten nodig om iets te verbeteren aan hun situatie. En een wet kwam er alleen als de juiste volksvertegenwoordigers in de Tweede Kamer zaten.

Verschillende groepen streden voor **algemeen kiesrecht**. Mensen die een samenleving wilden waarin alles gelijk was verdeeld, noemden zich **socialisten**. Met grote demonstraties voerden zij acties. In 1917 hadden ze succes en mochten alle mannen ouder dan 23 jaar stemmen. Nederland was een stukje democratischer geworden.

het algemeen kiesrecht

Als iedereen mag stemmen bij verkiezingen.

de socialist

Iemand van de politieke groep die gelijkheid erg belangrijk vindt.

de demonstratie

Een optocht van mensen die willen laten zien dat ze ergens voor of tegen zijn.

democratisch

Met inspraak van iedereen die erbij betrokken is.

Vrouwenrechten

Aletta Jacobs had een droom: ze wilde dokter worden, net als haar vader. In die tijd leerden meisjes na de basisschool niet verder. Rijke meisjes bleven thuis, tot ze trouwden. Arme meisjes gingen werken. Aletta was het daar niet mee eens en schreef zelf een brief aan minister-president Thorbecke. Ze vroeg hem of ze mocht doorleren. Thorbecke schreef binnen een week een brief terug aan haar vader en gaf zijn

toestemming. Aletta was in Nederland het eerste meisje dat officieel naar de universiteit ging en de eerste vrouwelijke dokter. Later in haar leven ging Aletta strijden voor gelijke rechten voor mannen en vrouwen. Daarvoor moesten wetten komen. Samen met andere **feministen** streed ze daarom voor kiesrecht voor vrouwen. Met succes: in 1919 kregen ook vrouwen kiesrecht.

Aletta Jacobs met andere demonstranten.

de feminist

Iemand van de politieke groep die wil dat mannen en vrouwen gelijke rechten hebben.